

Oponentský posudek na diplomovou práci

Magdalény Slezákové: Ideologie, hra, tajemství, role slovinské moderní pohádky

v letech 1945-1975. Praha: Filozofická fakulta, 2013, 136 s., IX s. příl.

Předložená diplomová práce přistupuje k tématu slovinských moderních autorských pohádek velmi zodpovědně a pečlivě. Období třetí čtvrtiny 20. století dává autorce příležitost představit na devíti pohádkových textech tři typy hlavních autorských přístupů k cílovému dětskému čtenáři (typ A, B, C) tedy věnuje se míře didaktického působení autora na dítě, dále sleduje autora jako průvodce dítěte světem a pomáhá mu nalézt odpovědi na základní ontologické a existenciální otázky a také uvádí typ autora, který neuplatňuje ani didaktickou ani explikativní funkci, ale usiluje o to, aby spolu s dítětem prožil svobodnou hru fantazie. Posluchačka podrobuje analýze pohádkové texty podléhající poválečné komunistické ideologii, utopický protiválečný apel, dětskou představivost a hru fantazie, nonsensový pohádkový text, příběh o zvířecích hrdinech, pohádku putující za smyslem lidského života, dialog folklorních archetypů slovinské pohádky s dětskou představivostí a konečně obraz totalitní společnosti v živočišné říši.

Autorka prokazuje velmi dobrou znalost jak teoretických prací o umělé/moderní pohádce, tak v moderní slovinské literatuře. Přesto možná mohla zmínit velmi osobitou folklórní slovinskou pohádku pro její tematickou a regionální podobu, značně odlišnou od jiných jihoslovanských lidových pohádek. Autorka konstatuje, že autorská pohádka ve slovinské literatuře nemá dlouhou tradici. Skutečně výrazné pozornosti slovinských spisovatelů, a to i renomovaných, se začne kvalitní literatura pro děti a mládež těšit zejména po druhé světové válce. V tomto okamžiku posluchačka začíná s pečlivým výběrem reprezentativních typů autorů a pohádek, aby na nich provedla podrobnou textovou analýzu, kterou stanovuje v metodologii a teoretické části práce (s. 17 – 42). Autorka u všech zkoumaných pohádek odpovídá na stanovené odpovědi: Jaký typ moderní pohádky máme

před sebou? O čem vypráví příběh? Jaký je reálný svět? Jaký je fantastický svět? Jaký je vztah obou světů a jakým způsobem dojde k jejich vzájemnému kontaktu? Jakou roli pohádka plní?

Devět kapitol analytické části (s. 43 – 126) představuje devět pohádek, na kterých diplomandka uplatňuje typologii autorských přístupů k dětskému čtenáři a odpovídá na stanovené otázky. Tato strukturace analýzy přispívá k přehlednosti práce a vede implicitně ke komparaci textů. Studentka ve vlastní analýze pohádek zcela odhlíží od osobnosti autora a jeho dalšího díla. Tuto absenci v textu vhodně doplnila v příloze stručnými bio-bibliografickými hesly autorů vybraných pohádek.

Chronologické hledisko řazení pohádek deklaruje vývoj žánru, jeho determinaci v prvních poválečných letech společensko-politickým děním, následné odpoutání se od ideologizace až ke svobodné fantazijní fabulaci. Autorka upozorňuje na oblibu těchto textů ve slovinském prostředí uváděním počtu reedic, respektive dramatisací či filmovým přepisem. Upozorněním na překlady informuje o přesahu do jiného celojugoslávského i vzdálenějšího evropského recepčního prostředí.

Autorka také v práci prokázala velmi úspěšná překladatelská řešení ukázek textů, které primárně uvádí ve slovinském originále, aby je uvedla pod čarou v českém překladu.

V práci postrádám alespoň stručnou poznámku o kvalitách a množství podobných typů pohádek ve vztahu k vybraným textům, které patří k nejlepším příkladům tohoto žánru ve Slovinsku. Také možná mohl být zmíněn hodnotící údaj a srovnání s podobnými pohádkami českými, respektive jihoslovanskými. Práce působí, jako by slovinská moderní pohádka vznikala v izolaci bez jakýchkoliv typologických paralel v okolních literaturách.

Formálně je práce vybavena bohatou bibliografií (s. 131 – 136) a již zmíněnou přílohou přinášející medailónky autorů. Ve slovinských citacích se vyskytují překlepy, respektive nemístné opravy slovinského textu nastavením českého pravopisu v počítači.

Práce je s ohledem na stanovenou analýzu rozsáhlá a vyčerpávající. Studie je přínosná jak z hlediska zmapování vývoje autorské moderní pohádky ve Slovinsku, tak zejména z hlediska vývoje slovinské literatury pro děti a mládež, která právě v období po druhé světové válce začíná novou, kvalitní a svébytnou kapitolu slovinské literatury.

Bylo by dobré, kdyby autorka uvažovala o zestručnění studie pro její publikování v časopise eventuálně sborníku. Dále navrhuji, pokud by o to posluchačka stála, tuto diplomovou práci předložit jako práci rigorózní. Pokud se kolegyně Slezáková rozhodne pro doktorské studium, pak ovšem navrhuji tuto práci rozšířit o komparativní složku v kontextu jihoslovanského areálu, respektive evropských paralel.

Předloženou diplomovou práci uzavírající magisterské studium na jihovýchodoevropských studiích doporučuji k veřejné obhajobě a hodnotím ji jako práci výbornou.

PhDr. Milada Nedvědová, Ph.D.

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií

Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

V Praze, 29. 2. 2013